

HUZUREV NDE YA AYAN YA LI B REYLERDE YA AM KAL TES

FATMA ARPACI¹, ADAN TOKYÜREK², NA LE B LG L³
Gazi Üniversitesi

Özet

Ara t,rma, huzurevinde ya ayan ya l, bireylerde ya am kalitesinin incelenmesi amacıyla Ankara'da Keçiören Belediyesi Güçsüzler Yurdu ve Seyran Ba lar, Huzurevi'nde ya ayan, gönüllü 111 ya l, birey üzerinde yürütülmü tür. Çal, mada Dünya Sa l,k Örgütü taraf,ndan geli tirilen WHOQOL-OLD Ya am Kalitesi ölçe i kullan,lm, t,r. Ara t,rmaya al,nan ya l, bireylerin % 51.7'si erkek, ya ortalamas, 74.11±6.69'dur. Ya l, bireylerin % 45.9'u 66-74 ya grubunda, % 73.0'u ilkokul mezunu ya da daha dü ük e itimli olup, % 57.7'si dul ya da bo anm, t,r. Ya l, bireylerin % 48.6's, kendi bak,m,n, tek ba ,na yapamad, , için, % 27.1'si hiç kimsesi olmad, , için huzurevine yerle mi olup, % 36.0's, 5 y,l ya da daha k,sa süreden beri huzurevinde ya amaktad,r. Demografik özellikler WHOQOL-OLD temel alanlar, ile kar ,la t,r,ld, ,nda; duysal fonksiyonlar, sosyal kat,l,m, öliim ve ölmek alanlar,nda cinsiyete göre ($p<0.01$); sosyal kat,l,m, öliim ve ölmek ile yak,nl,k alanlar,nda medeni duruma göre anlaml, farkl,l,k bulunmu tur ($p<0.05$). Yak,nl,k alt alan,nda okuryazar olmayan, okuryazar ya l, bireylerle ilkokul mezunu ya l, bireyler aras,nda ili ki saptanm, t,r ($p<0.05$).

Anahtar Kelimeler: Huzurevi, ya l, birey, ya am kalitesi, WHOQOL-OLD.

Life quality of elderly living in the nursing home

Abstract

This study has been carried out to investigate life quality of elderly living in the rest home. It has been drawn 111 elderly in to this research. They are living in Home for Poor Old People of Keçiören Municipality and Seyran Ba lar, Nursing Home. In this study, WHOQOL-OLD life quality scale developed by World Health Organization was used. 51.7 % of elderly drawing in to this research are male, their mean ages are 74.11±6.69. 45.9 % of old individuals' ages are between 66 and 74, 73.0 % of them are elementary graduate or lower educated. 57.7 % of them are widowed or divorced. 48% of elderly aren't able to care of themselves, 27.1 % of them are lonely, and therefore, 36.0 of them are living in rest home from 5 years or short rate. When demographic characteristics are compared with WHOQOL-OLD fundamental area; it is founded meaningful difference in the areas of sensory functions, social participant, death and

---

¹ Doç.Dr., Gazi Üniversitesi, Mesleki E itim Fakültesi, Aile Ekonomisi ve Beslenme E itimi Bölümü, Be evler 06200 ANKARA, e-posta: arpacif@gazi.edu.tr

² Yrd.Doç.Dr., Gazi Üniversitesi, Mesleki E itim Fakültesi, Aile Ekonomisi ve Beslenme E itimi Bölümü, Be evler 06200 ANKARA, e-posta: sadant@gazi.edu.tr

³ Doç.Dr., Gazi Üniversitesi, Sa l,k Bilimleri Fakültesi Hem irelik Bölümü, Be evler 06200 ANKARA, e-posta: nailebilgili@hotmail.com

expire to gender ($p<0.01$); in the areas of social participant, death and expire and closeness to marital status ($p<0.05$). It is determined meaningful difference in the sub area of closeness between old individuals unlettered, lettered and graduated elementary school ($p<0.05$).

Key Words: Nursing home, elderly, quality of life, WHOQOL-OLD.

1. G R

Ya l, k ya am konusunda kay,plar,n ve çökü ün görüldü ü bir dönemdir. Ya l, k bireyin kal,t,mıa getirdi i özelliklere, beslenmesine, çevre ko ullar,na ve kültürel çabalara göre erken ya da geç, sorunlu ya da az sorunlu olur. Bu gün birçok ülkede 65 ya , ya l, ,n ba lang,c, olarak kabul edilmektedir. Dünya Sa l, k Örgütü (DSÖ)ün yaptı , bir ayr,ma göre, 54-59 ya aras, orta ya , 60-74 ya aras, ya l, k, 75-89 aras, ileri ya l, k, 90 ve üstü ise ihtiyar,l, k kategorisine al,nm, t,r. DSÖün raporuna göre, 2000 y,l,nda 600 milyon olan 60 ya ve üstü ki i say,s,, 2025æte 1.2 milyona, 2050æde ise 2 milyona ç,kacakt,r (Güner ve Güler, 2002; Arpac,, 2005; Eser vd., 2010).

Günümüzde h,zl, nüfus art, ,ndaki azalma e ilimi genel nüfus içindeki ya l, nüfus oran,n,n artmas,na neden olmakta, bu da dünyam,z, giderek demografik ya lanma sürecine sokmakta ve ya am kalitesi kavram,n,n önemi artmaktadır. Ya am kalitesi kavram, ile ilgili ortak bir fikir bulunmamas,na ra men ki inin ya am,n,n tümüyle iyi gitti ine ili kin öznel duygu olarak tan,mılanmaktadır. Ya am kalitesi çok boyutlu bir kavram olup, maddi ko ullar,n yan, s,ra psikososyal faktörleri ve bireyin alg,lar,n, da içermektedir. Bireyin içinde bulundu u durum ve bu durumla ilgili beklentileri önem kazanmaktadır (Güla ,z vd., 2005; Ersoy vd., 2005).

Ya l,larda ya am kalitesi ve ya am doyumunu, toplumlardan izole olmadan ya am, sürdürme, uygun ya am ko ullar,, kaliteli sa l, k hizmetlerine zaman,nda ve kolay ula ,m, arkada ve kom ularla ili kileri sürdürme, zaman,n, kendisi ve toplum için anlaml, u ra lara ay,rma ile ili kilidir. Yap,lan ara t,r,malar ya am doyumunun ya l, kta depresyon ile negatif, benlik sayg,s, ve sa l, k alg,s, ile pozitif ili kisinin oldu unu göstermektedir (Durak vd., 2010; Durak, 2012).

Ya l, k döneminde sa l, kla ilgili ya am kalitesi önemli ve ölçümü çok say,da boyutu içeren bir kavramd,r. A r,, bitkinlik ve i levsel yeterlilik kadar toplumsal ve duygusal iyilik hali de bu kavram,n boyutlar, aras,nda bulunmaktadır (Eser vd., 2010). Sa l, kla ilgili ya am kalitesi, bireylerin ya am fonksiyonlar,n, yerine getirmekteki yeteneklerini ve ya amlar,nda alg,lad,klar, fiziksel, sosyal ve mental alan, ifade eder. Fiziksel alan, ki inin enerji harcayarak günlük i ve u ra lar, ne kadar yerine getirebildi ini alg,lamas, ile ilgilidir. Sosyal alan, ki inin aile bireyleri, kom ular,, çal, ma arkada lar, ve di er topluluklardaki bireylerle ne derece ili ki kurabildi i ve kayna t, ,n, alg,lamas, konular,n, kapsamaktadır. Mental alan içinde ise depresyon, anksiyete, korku, k,zg,nl,k, mutluluk gibi duygusal ve ruhsal durumlar yer al,r. Ya am kalitesinin azald, , durumlar,n ba ,nda ya l, k gelir ve bu dönemde kronik hastal,klar toplumun geri kalan k,sm,ndan anlaml, derecede daha fazlad,r. Kronik hastal,klar yüzünden ya l,n,n toplum içindeki aktifli i k,s,tlan,r ve ya am kalitesi dü er (Arslanta vd., 2006).

Günlük ya mlar,n ba ,ms,z olarak sürdürmede zorlanan, sa lık sorunu bulunan ya l,lar için kurumda ya ama uygun olabilir. Ancak Türkiye'de huzurevi örneklerine bakıld, ,nda bir, iki örnek d, ,nda genellikle payla ,ml, odalar ve büyük ortak kullan,m alanlar,ndan olu an, ev atmosferinden uzak mekânlar oldu u görülür. Bu mekânlarda özel ya am hakk, ve yaln,z kalabilme olanaklar, s,n,rl, hale gelir. Bu olumsuzluklara ra men özellikle ileri ya larda kendine yetemeyen ya l,lara huzurevinin sundu u s,cak ortam, beslenme ve bak,m hizmetleri onlar, memnun etmekte ve ya am kalitesini arttırmaktadı,r. Huzurevinde ya ama, ya l,akta daha ekonomiktir ve daha fazla sosyal etkile ime olanak sa lar (Arpac., 2005).

Huzurevlerinde kalan ya l,lar,n yeme, içme, barınma ve temizlik gibi günlük ihtiyaçlar,n,n kar ,lanmas,n,n yan, s,ra, t,bbi bak,m ve tedavilerinin yapılmas,, psikolojik ve sosyal kaynakl, sorunlar,n,n çözümünde yardımc, olunmas,, sosyal ili kilerinin geli tirilmesi, zamanlar,n,n de erlendirilmesi, aktivitelerinin devam,n,n sa lanmas, ya am kalitesinin yükselmesinde önemlidir. Huzurevlerinde ya ayan ya l,lar,n ya am kalitesinin incelenmesi, bu kurumlarda verilen hizmetin geli tirilmesi ve çe itli nedenlerle huzurevinde ya amay, tercih eden ya l,lar,n ya am kalitesinin yükseltilmesi aç,s,ndan yararlı olacaktı,r. Yukarıda sıralanan önem ve gerekçelere dayanarak, bu ara tırmanın amacı,, huzurevinde ya ayan ya l,lar,n çe itli demografik özellikleri bak,m,ndan ya am kalitelerinde fark olup olmad, ,n,n incelenmesidir.

2. YÖNTEM

Ara tırma huzurevinde ya ayan ya l, bireylerde ya am kalitesinin incelenmesi amacıyla tan,mılay,c, olarak planlanm, ve yürütülmü tür. Ara tırma Ankara'da Seyran Ba lar, Huzurevi'nde ya ayan (% 77.5) 86 ya l, birey ve Keçiören Belediyesi Güçsüzler Yurdu'nda ya ayan (% 22.5) 25 ya l, birey olmak üzere 60 ve üzeri ya taki 111 ya l, birey katılm, t,r. Çal,manın verileri 20 Eylül 2010-15 Mayıs 2011 tarihleri arasında anket formu aracılı , ile elde edilmiştir. Örneklemi oluşturan ya l, bireyler ara tırma gönüllü olarak katılm, , veriler ara tırmaclar tarafından kar ,l,kl, görüşme yöntemi ile elde edilmiştir.

2.1. Veri Toplama Araçlar,

2.1.1. Bilgi Toplama Anket Formu

Ara tırma verileri; ya l, bireylere ili kin demografik özellikler, huzurevi ya am,na ili kin özellikler ile günlük ya am aktivitelerindeki ba ,ml,lik durumunu sorgulayan bir anket formu ile elde edilmiştir.

2.1.2. Ya am Kalitesi Ölçe i

Ya l, bireylerin ya am kalitesini de erlendirmede kullanılan veriler Dünya Sağlık Örgütü tarafından geli tirilen WHOQOL-OLD Ya am Kalitesi ölçe i ile toplanm, t,r.

WHOQOL-OLD ya am kalitesi ölçe inin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çal,ması, Eser ve ark. (2004) tarafından yapılm, olup, ölçek 24 Likert tipi madde ve 6 alt ölçekten/alandan oluşturmaktadır. Bu alanlar duyuşsal i levler, özerklik, geçmi , bugün

ve gelece e ait aktiviteler, sosyal kat,l,m, ölüm ve ölmek ve yak,nl,k ba l, , ile yer almaktadır. *Duyusal i levler*; görme, i itme, koku, tat alma, i tah ve dokunma duyular,ndaki de i ikliklerin ya am kalitesi üzerindeki etkisini, *Özerklik*; ba ,ms,zl,k, sayg,, genel olarak ya am, kontrol etme, özgür biçimde tercih yapma ve bu faktörlerin ya am kalitesi üzerindeki etkisini, *Geçmi , Bugün ve Gelece e Ait Aktiviteler*; geçmi te elde edilen ba ar,lar ve bu ba ar,lardan ya am boyu memnuniyet durumu, geçmi ten söz edilmesi ve gelecek ile ilgili duygu ve dü ünceleri sorgulamaktadır. *Sosyal Kat,l,m*; zaman, kullanma ile ilgili görü ler ve önemli faaliyetlere kat,lma durumu, *Yak,nl,k*; di er ki ilerle ili kiler ve sosyal deste i; *Ölüm ve Ölmek* alt alan,nda ise ölümün kabul edilebilir ve kaç,n,lmaz olmas, ile ilgili dü ünceler ve ölümün anlam, ara t,r,lmaktadır. Be li Likert ölçe i, 1: hiç, 2: çok az, 3: orta derecede, 4: çokça, 5: a ,r, derecede eklindedir. Her bir soru için olası, en dü ük puan 1, en yüksek puan 5'tir. Güvenirlik için hesaplanan Chronbach alpha de erleri, Duyusal Fonksiyonlar 0.48, Özerklik 0.78, Geçmi , Bugün ve Gelece e Ait Aktiviteler 0.76, Sosyal Kat,l,m 0.81, Ölüm ve Ölmek 0.88, Yak,nl,k için 0.88 olarak bulunmu tur. Genel ölçek yap,s, için ise güvenilirlik katsay,s, olan alfa de eri 0.69 olarak saptanm, t,r.

2.2. Analizler

Ara t,rman,n verileri SPSS 15.0 yaz,l,m,ndan yararlan,larak analiz edilmi tir. Tan,malay,c, bilgilerin analizinde say,, yüzdeler ve ortalama kullan,lm, t,r. Kar ,la t,r,malarda, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve ba ,ms,z gruplarda t testi kullan,lm, t,r. De i kenler aras,ndaki anlaml, farklılık 0.05 ya da 0.001 düzeyinde yorumlanm, t,r. Tek yönlü varyans analizi sonuçlar,n,n anlaml, ç,kt, , durumlarda, fark,n hangi gruplar aras,nda oldu unu belirlemek için Scheffe Testi uygulanm, t,r.

3. BULGULAR

3.1 Ya l, Bireylere li kin Demografik Özellikler

Ara t,rma kapsam,na al,nan ya l, bireylerin % 51.7'si erkek olup, ya ortalamas, 74.11 ± 6.69 'dur. Ya l, bireylerin % 45.9'u 66-74 ya grubunda ve % 45.0'ı 75 ya ,nda ya da daha büyük ya tad,r. Ya l, bireylerin % 73.0'ı ilkokul mezunu ya da daha dü ük e itimli olup, % 57.7'si dul ya da bo anm, t,r. Tan,s, konmu hastal, , bulunan ya l, bireyler % 86.5 oran,ndad,r. Ya l, bireylerin % 27.9'u sosyal güvenceye sahip de ildir. Ya l, bireylerin % 67.6's, çocuk sahibi olup, % 50.7'sinin 3 ya da daha az say,da çocu u vard,r. Ya l, bireylerin % 42.6's, çocuklar, ile seyrek görü tü ünü, % 26.7'si görü medi ini ifade etmektedir. Ankara'da yak,n,n oldu unu ifade eden ya l, bireyler % 65.8 oran,ndad,r. Ya l, bireylerin % 72.1'inin geliri olup, gelir sahibi ya l, bireylerin % 13.7'sine göre geliri yetersizdir (Tablo 1).

Tablo 1. Ya l, bireylere ili kin baz, sosyo-demografik özellikler (n=111)

Cinsiyet	Say,	%	Çocuk sahibi olma durumu	Say,	%
Kad,n	50	48.3	Var	75	67.6
Erkek	61	51.7	Yok	36	32.4
Ya	Çocuk say,s, (n= 75)				
Ö65	10	9.1	Ö 3	38	50.7
66 - 74	51	45.9	4	27	36.0
75 Ö	50	45.0	5 Ö	10	13.3
E itim durumu	Çocuklar, ile görü me durumu				
Okuryazar de il	22	19.8	S,k görü üyorum	23	30.7
Okuryazar	18	16.2	Seyrek görü üyorum	32	42.6
İlkokul	41	37.0	Görü müyorum	20	26.7
Ortaokul ve üstü	30	27.0			
Medeni durum	Ankara'da yak,n,n,n olma durumu				
Evli	16	14.4	Var	73	65.8
Bekâr	31	27.9	Yok	38	34.2
Dul veya bo anm,	64	57.7			
Tan,s, konmu hastal,k durumu	Gelir durumu				
Var	96	86.5	Geliri var	80	72.1
Yok	15	13.5	Geliri yok	31	27.9
Sosyal güvence	Gelirin yeterlilik durumu (n= 80)				
Var	80	72.1	Yeterli	69	86.3
Yok	31	27.9	Yetersiz	11	13.7

3.2 Huzurevi Ya am,na li kin Baz, Özellikler

Huzurevi ya am,na ili kin baz, özellikler incelendi inde; ya l, bireylerin % 48.6'si, kendi bak,m,n, tek ba ,na yapamad, , için, % 27.1'inin hiç kimsesi olmad, , için huzurevinde ya ad, , görülmektedir. Ya l, bireylerin % 36.0'si, 5 y,l ya da daha k,sa süreden beri huzurevinde ya ad, ,n, ifade ederken, % 23.4'ü 11 y,l ya da daha uzun süreden beri huzurevinde ya ad, ,n, ifade etmektedir. Ya l, bireylerin ço unlu unun (% 86.5) kendisinin isteyerek huzurevinde ya ama karar,n, verdi i görülmektedir. Ya l, bireylerin % 79.3'ü huzurevinde aktivite düzenlendi ini ifade ederken, % 37.5'ü huzurevindeki etkinliklere her zaman kat,lmada istekli oldu unu belirtmektedir. Ya l, bireylerin büyük ço unlu u (% 95.5) huzurevinin ula ,m aç,s,ndan konumunun kolay oldu unu ifade etmektedir. Huzurevinde sa l,k hizmetlerinden memnun olan ya l, bireyler % 94.6 oran,nda olup, % 83.8'ü sa l,k personeline 24 saat ula abildi ini belirtmektedir. Ya l, bireylerin % 83.8'ü huzurevi çal, anlar, ile ili kilerinin iyi oldu unu, % 13.5'ü huzurevi sakinleri ile ili kilerinin orta derecede oldu unu, % 98.2'si ko ullardan memnun oldu unu ifade etmektedir (Tablo 2).

Tablo 2. Huzurevi ya am,na ili kin baz, özellikler (n=111)

Huzurevinde ya am,na nedeni	Say,	%
Kendi bak,m,n, tek ba ,na yapamad, ,m için	52	46.8
Hiç kimsem olmad, , için	30	27.1
Ailem taraf,ndan kabul edilmedi im için	5	4.5
Aileme yük olmak istemedi im için	24	21.6
Huzurevinde ya am,na süresi		
Ö 5	40	36.0
6 - 10	45	40.6
11 Ö	26	23.4
Huzurevinde ya am,na karar,n, nas,l ald, ,		
Kendim isteyerek karar verdim	96	86.5
Çocuklar,m ve ben birlikte karar verdik	8	7.2
Çocuklar,m karar verdi	7	6.3
Huzurevinde aktivite düzenlenme durumu		
Evet	88	79.3
Hay,r	23	20.7
Huzurevinde etkinliklere kat,lma isteklili i (n=88)		
steksizim	3	3.4
Bazen istekliyim	52	59.1
Her zaman istekliyim	33	37.5
Huzurevinin ula ,m aç,s,ndan konumu		
Kolay	106	95.5
Kolay de il	5	4.5
Sa lık hizmetlerinden memnuniyet durumu		
Memnun	105	94.6
Memnun de il	6	5.4
Sa lık personeline 24 saat ula abilme durumu		
Evet	93	83.8
Hay,r	18	16.2
Huzurevi çal, anlar, ile ili kileri		
yi	93	83.8
Orta	14	12.6
Kötü	4	3.6
Huzurevi sakinleri ile ili kileri		
yi	96	86.5
Orta	15	13.5
Ko ullardan memnuniyet durumu		
Memnun	109	98.2
Memnun de il	2	1.8

3.3 Ya l, Bireylerin Günlük Ya am Aktivitelerinde Ba ,ml,l,k Durumu

Ara tırma kapsam,na al,nan ya l, bireylerin günlük ya am aktivitelerinde ba ,ml,l,k durumu incelendi inde % 93.7øsinin giyinme, % 93.7øsinin beslenme ve % 55.9øunun banyo yapma aktivitesinde ba ,ms,z oldu u görölmektedir. Ya l, bireylerin % 24.3øü ev i i yapmada, % 21.6ø, ev d, ,na ç,kmada k,smen ba ,ml, oldu unu ifade ederken, % 9.9øü ilaç kullanmada k,smen ba ,ml,, % 10.8øü ba ,ml, oldu unu belirtmi tir (Tablo 3).

Tablo 3. Ya lıların günlük yaşam aktivitelerinde bakım,lik durumu (n=111)

Aktiviteler	Bakım,lik		Kısımlen Bakım,lik		Bakım,lik	
	Sayı,	%	Sayı,	%	Sayı,	%
Giyinme	5	4.5	2	1.8	104	93.7
Beslenme	4	3.6	3	2.7	104	93.7
Banyo yapma	20	18.0	29	26.1	62	55.9
Ev i i yapma	60	54.1	27	24.3	24	21.6
Ev d, nna çıkma	25	22.5	24	21.6	62	59.1
laç kullanma	12	10.8	11	9.9	88	79.3

3.4 Ya lı Bireylerde Yaşam Kalitesi

Tablo 4'de yaşam kalitesi alanlar, puan ortalamalar, görülmektedir. Duyusal fonksiyonlar, özerklik, geçmi, bugün ve gelece e ait aktiviteler, sosyal kat,lik, ölüm ve ölmek ve yak,lik alt alan puanlar, ortalamalar, s,ras, ile 11.09±2.94, 12.24±2.28, 11.66±2.60, 10.81±2.61, 14.12±2.97, 11.97±3.60'dır. Yaşam kalitesi alt alanlar,lik puan ortalamalar, da,lik incelendi inde ölüm ve ölmek alt alan,lik en yüksek ortalamaya sahip oldu u gözlenmektedir.

Tablo 4. WHOQOL-OLD temel alan puan ortalamalar, da,lik,

Alanlar	Min.	Maks.	Ort.	Ortanca	St. Sapma
Duyusal fonksiyonlar	7.00	17.00	11.09	10.00	2.94
Özerklik	4.00	16.00	12.24	12.00	2.28
Geçmi, bugün ve gelece e ait aktiviteler	5.00	17.00	11.66	12.00	2.60
Sosyal kat,lik	6.00	18.00	10.81	10.00	2.61
Ölüm ve ölmek	7.00	20.00	14.12	15.00	2.97
Yak,lik	4.00	20.00	11.97	12.00	3.60
Toplam puan	49.00	97.00	71.90	72.00	9.95

Tablo 5'te ya lı bireylerin demografik özelliklerinin WHOQOL-OLD temel alanlar, ile karılaştırılması, görülmektedir. Özerklik, geçmi, bugün ve gelece e ait aktiviteler ile ölüm ve ölmek alt alanlar,nda erkek ya lı bireylerin kadınlardan daha yüksek ortalama puana sahip oldu u; duyusal fonksiyonlar, sosyal kat,lik ve yak,lik alt alan,nda kadın ya lı bireylerin erkeklerden daha yüksek ortalama puana sahip oldu u görülmektedir. Cinsiyet de ikenin alanlar üzerindeki etkisi incelendi inde duyusal fonksiyonlar (p<0.01), sosyal kat,lik (p<0.01), ölüm ve ölmek (p<0.01) alanlar,nda fark anlamlı bulunmuştur. Toplam puana bakıldığında kadın ya lıların erkeklere göre daha yüksek puana sahip oldukları ve gruplar arasında fark anlamlı oldu u görülmektedir (p<0.01).

Ya lı bireylerin medeni durumu ile yaşam kalitesi alt alanlar, arasındaki ilişki incelendi inde; duyusal fonksiyonlar, sosyal kat,lik, ölüm ve ölmek, yak,lik alanlar,nda evli ya lı bireyler evli olmayanlardan; özerklik ile geçmi, bugün ve gelece e ait aktiviteler alanlar,nda ise evli olmayanlar daha yüksek ortalama puana

sahip oldu u bulunmu tur. Sosyal kat,l,m, ölüm ve ölmek ile yak,nl,k alan puan ortalamalar, ile medeni durum aras,ndaki ili ki anlaml,d,r (p<0.05).

Tablo 5. Ya l, bireylerin demografik özelliklerinin WHOQOL-OLD temel alanlar, ile kar ,la t,r,lmas,

Özellik	Duyusal fonksiyonlar Ort±SS	Özerklik Ort±SS	Geçmiş, bugün ve gelece e ait aktiviteler Ort±SS	Sosyal kat,l,m Ort±SS	Ölüm ve ölmek Ort±SS	Yak,nl,k Ort±SS	Toplam puan Ort±SS
Cinsiyet Kad,n Erkek	12.96±2.96** 9.55±1.83	12.22±2.87 12.26±1.69	11.20±2.89 12.04±2.29	11.94±2.52** 9.88±2.31	12.76±2.55** 15.24±2.84	14.06±3.30** 10.26±2.88	75.14±11.33** 69.26±7.80
Medeni durum Evlü Evlü de il	11.27±3.06 10.00±1.78	12.09±2.33 13.12±1.82	11.51±2.64 12.56±2.25	11.02±2.62* 9.56±2.25	13.89±3.06* 15.50±2.00	12.31±3.71* 9.93±1.94	72.11±10.40 70.68±6.76
Çocuk Var Yok	11.04±2.73 11.19±3.36	12.17±2.34 12.38±2.19*	11.37±2.60 12.27±2.53	10.53±2.41 11.38±2.94*	14.00±3.05 14.38±2.83	12.00±3.44 11.91±3.95	71.12±9.44 73.55±10.88
Sosyal güvence Var Yok	11.21±2.94 10.77±2.96	12.52±2.12* 11.51±2.55	11.78±2.55 11.35±2.73	11.12±2.63* 10.00±2.42	14.11±3.01 14.16±2.94	12.06±3.68 11.74±3.44	72.82±10.12 69.54±9.22
Tan,s, konmu hastal,k Var Yok	11.23±2.87 10.13±3.27	12.07±2.27 13.33±2.16*	11.54±2.57 12.46±2.74	10.76±2.57 11.13±2.94	14.23±2.89 13.40±3.50	11.82±3.47 12.93±4.36	71.67±9.50 73.40±12.75

*p<0.05

**p<0.01

Ya l, bireylerin çocuk sahibi olma durumu ve ya am kalitesi alt alanlar, aras,ndaki ili ki ele al,nd, ,nda; sadece yak,nl,k alt alan,nda çocuk sahibi ya l, bireylerin çocuk sahibi olmayanlardan daha yüksek ortalama puana sahip olduklar,, di er alanlarda çocuk sahibi olmayanlar,n daha yüksek ortalama puana sahip olduklar, görülmektedir. Özerklik (p<0.05) ile sosyal kat,l,m (p<0.05) alanlar,nda gruplar aras,nda anlaml, farklılık bulunmaktadır. Ya am kalitesi alt alanlar, sosyal güvenceye sahip olma durumu aç,s,ndan ele al,nd, ,nda; özerklik (p<0.05) ve sosyal kat,l,m (p<0.05) alanlar,nda sosyal güvenceye sahip olan ya l, bireyler daha yüksek ortalama puana sahiptir ve gruplar aras,nda anlaml, farklılık bulunmaktadır. Toplam puana bak,ld, ,nda sosyal güvenceye sahip olan ya l, bireylerin olmayanlara göre daha yüksek ortalama puana sahip olduklar, ancak gruplar aras, farklı anlaml, olmad, , görülmektedir (p>0.05).

Tan,s, konmu hastal, , olmayan ya l, bireylerin özerklik alt alan,nda tan,s, konmu hastal, , olanlardan daha yüksek puana sahip oldu u ve gruplar aras,nda anlaml, farklılık oldu u belirlenmiştir (p<0.05). Ya l, bireylerin ya am kalitesi toplam puan ortalamas, ile tan,s, konmu hastal,k olmas, durumu aras,nda istatistiksel olarak anlaml, farklılık bulunmam, t,r (p>0.05).

Tablo 6'da ya l, bireylerin demografik özelliklerinin WHOQOL-OLD temel alanlar, ile kar ,la t,r,lmas, yer almaktadır. Ya am kalitesi alt alanlar, ya l, bireyin ya ,na göre ele al,nd, ,nda; duysal fonksiyonlar alt alan, ile ya l, bireyin ya ,

aras,nda ili ki saptanm, t,r (p<0.05). Scheffe testi sonuçlar,na göre 65 ya ,nda ya da daha genç ya taki ya l, bireylerle 75 ya ,nda ya da daha büyük ya takiler aras,nda ili ki bulunmaktad,r. Yak,nl,k alt alan, ile ya l, bireyin ya , aras,nda ili ki belirlenmi tir (p<0.05). Bu ili ki 65 ya ,nda ya da daha genç ya taki ya l, bireylerle 66-74 ya grubundakiler aras,nda bulunmu tur. Ya l, bireylerin e itim durumu ile ya am kalitesi alt alanlar, aras,ndaki ili ki ele al,nd, ,nda; yak,nl,k alt alan,n,n ya l, bireyin e itim durumu ile ili kili oldu u, okuryazar olmayan, okuryazar ya l, bireylerle ilkokul mezunu ya l, bireyler aras,nda ili ki oldu u saptanm, t,r (p<0.05). Ya am kalitesi alt alanlar, toplam puana ortalamas,n,n istatistiksel olarak e itim durumu ile ili kili olmad, , belirlenmi tir (p>0.05). Ya am kalitesi alt alanlar, ya l, bireyin huzurevinde ya ama süresi de i kenine göre ele al,nd, ,nda duyuşsal fonksiyonlar alan, ile ili kili oldu u görölmektedir (p<0.05). Scheffe testi sonuçlar,na göre huzurevinde ya ama süresi 5 y,l ya da daha k,sa olan ya l, bireylerle 11 y,l ya da daha uzun olan ya l, bireyler aras,nda ili ki saptanm, t,r (p<0.05). Ya l, bireylerin ya am kalitesi toplam puan ortalamas, ile huzurevinde ya ama süresi aras,nda istatistiksel olarak anlaml, farklı,k olmad, , bulunmu tur (p>0.05).

Tablo 6. Ya l, bireylerin demografik özelliklerinin WHOQOL-OLD temel alanlar, ile kar ,la t,r,lmas,

Özellik	Duyusal fonksiyonlar Ort±SS	Özerklik Ort±SS	Geçmi , bugün ve gelece e ait aktiviteler Ort±SS	Sosyal kat,l,m Ort±SS	Ölüm ve ölmek Ort±SS	Yak,nl,k Ort±SS	Toplam puan Ort±SS
Ya							
Ö65	9.20±2.44	13.30±2.05	11.90±3.17	9.30±2.71	12.00±3.97	11.20±4.54	66.90±13.49
66 - 74	10.74±2.64	12.29±2.19	11.82±2.43	10.80±2.83	14.76±2.73	11.27±3.67	71.70±9.73
75 Ö	11.82±3.12	11.98±2.40	11.46±2.68	1.12±2.28	13.90±2.82	12.84±3.19	73.12±9.25
p	0.018*	0.246	0.752	0.132	0.071	0.020*	0.194
Scheffe	1-3					1-2	
E itim durumu							
Okuryazar de il, okuryazar	11.90±3.20	11.65±2.76	11.15±3.09	10.62±2.46	13.42±3.12	13.10±2.99	71.85±10.19
lkokul	10.58±2.44	12.29±1.84	11.85±2.31	11.02±2.81	14.21±3.07	11.04±3.34	71.02±9.54
Ortaokul ve üstü	10.70±3.05	12.96±1.97	12.10±2.20	10.76±2.58	14.93±2.49	11.73±4.33	73.20±10.36
p	0.091	0.056	0.273	0.788	0.107	0.033*	0.664
Scheffe						1-2	
Huzurevinde ya ama süresi							
Ö5	10.47±3.15	12.12±2.37	11.55±2.81	10.02±2.45	13.82±3.21	11.37±3.25	63.37±10.45
6 - 10	10.91±2.47	12.37±2.21	11.80±2.34	11.26±2.64	14.08±2.98	11.88±3.17	72.33±8.06
11 Ö	12.34±3.07	12.19±2.34	11.61±2.78	11.23±2.61	14.65±2.60	13.03±4.59	71.90±9.95
p	0.034*	0.874	0.903	0.058	0.544	0.184	0.069
Scheffe	1-3						

* p<0.05

4. TARTI MA

Ara tırmadan elde edilen sonuçlara göre örneklem kapsam,na al,nan ya l, bireylerin yar,ya yak,n, kad,n, yar,dan biraz fazlas, erkektir. Ya l, bireyler daha çok ilkokul mezunu ya da daha dü ük e itimlidir. Tan,s, konmu hastal, , bulunan ya l, bireyler ço unluktad,r. Çocuklar, ile s,k görü en ya l, bireyler çok fazla de ildir. Ya l, bireylerin ço u gelir sahibidir ve sosyal güvenceye sahiptir. Ya l, bireylerin

yar,ya yak,n, kendi bak,m,n, tek ba ,na yapamad, , için huzurevinde ya amaktad,r ve ço unlu u kendisi isteyerek huzurevinde ya amaya karar vermi tir. Ya l, bireyler huzurevinde düzenlenen etkinliklere kat,lmaktad,r, sa l,k hizmetlerinden memnundurlar ve huzurevi çal, anlar, ile ili kileri iyidir. Ara tırma ya l, bireylerin günlük ya am aktivitelerinde ba ,ml, olmad,klar, belirlenmi tir.

Ya l,larda ya am kalitesini etkileyen faktörler incelendi inde; ya am kalitesi alanlar, puan ortalamalar,na göre ölüm ve ölmek alt alan,n,n en yüksek ortalamaya sahip alt alan oldu u gözlenmektedir. Ya l,lar,n demografik özelliklerinin WHOQOL-OLD temel alanlar, ile kar ,la t,r,lmaz,na göre ya l,lar,n ya am kalitesinin cinsiyet, ya , e itim durumu, medeni durum, çocuk sahibi olma durumu, sosyal güvence durumu, tan,s, konmu hastal,k durumu ve huzurevinde ya ama süresi gibi çok say,da de i kenden etkilendi i görülmektedir.

5. SONUÇ VE ÖNER LER

Huzurevi için umutsuzluk aç,s,ndan riskli grup olarak belirlenen ya l, bireylerin özellikleri göz önünde bulundurularak ya l,lar,n umudunu arttırmaya yönelik psikolojik destek giri imlerinin planlanması, onlar,n fiziksel, psikolojik ve sosyal özellikleri do rultusunda çe itli giri imlerin (düzenli sa l,k kontrollerinin yapılması,, sosyal güvencesi olmayanlar,n tedavi masraflar,n,n kar ,lanması,, ya l, bireylerle umutlar,, istekleri ve gelecek dü ünceleri hakkında konu ulması,, huzurevlerindeki sosyal aktivitelerin ve ya l, bireylerin ziyaret edilme s,kl,klar,n,n arttırılması,) uygulanması, önerilebilir. Huzurevinde kalan ya l, bireylerin öz bak,m gücünü etkileyen faktörler dikkate alınarak ya l, bak,m,n,n planlanması,, bak,ma ya l, bireylerin var olan güçleri do rultusunda kat,lmaz,na sa lanması,, bak,m,n kalitesini arttırmak amacıyla kurumlarda kalan ya l, bireylerin öz bak,m gücünün belli aral,klarla de erlendirilmesi gibi uygulamalar önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Arpac,, F. (2005). *Farklı Boyutlar,yla Ya l,l,k*. Türkiye ç i Emeklileri Derne i E itim ve Kültür Yay,nları,, Ankara.
- Arslanda , D., Metinta , S., Ünsal, A. ve Kalyoncu, C. (2006). Eski ehir Mahmudiye İçesi ya l,lar,nda ya am kalitesi. *Osmangazi T,p Dergisi*, 28(2): 81-89.
- Durak, M., Durak, E. . and Gencoz, T. (2010). Psychometric properties of the satisfaction with life scale among Turkish university students, correctional officers, and elderly adults. *Social Indicators Research*, 99:413-429.
- Durak, M. (2012). Ya l,l,k döneminde psikososyal ve bili sel geli im. *Yeti kinlik ve Ya l,l,k Geli imi ve Psikolojisi*. eny,ld,z Matbaac,l,k, stanbul.
- Ersoy, A.F., Tokyürek, ., Arpac,, F. ve Demirci, A. (2005). Huzurevlerinde ya ayan ya l,lar,n ya am kalitesi. *III. Ulusal Ya l,l,k Kongresi*, zmir. (s.379-390).
- Eser, S., Saatli, G., Eser, E., Baydur, H. ve Fidaner, C. (2010). Ya l,lar için Dünya Sa l,k Örgütü ya am kalitesi modülü WHOQOL-OLD: Türkiye alan

çal, mas, Türkçe sürüm geçerlilik ve güvenilirlik sonuçları. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 21(1):37-48.

Gülmez, Z., G., Özgür, G. ve Engin, E. (2005). Huzurevinde yaşlıların yaşam kalitesine ilişkin görüşlerinin ve yaşam memnuniyetlerinin incelenmesi. *III. Ulusal Yaşlılık Kongresi*, İzmir. (s.371-378).

Güner, P. ve Güler, Ç. (2002). Yaşlıların ev güvenliği ve denetim listesi. *Geriatri*, 5(4):150-154.